VI. évfolyam. | Zombor, Vasárnap 1887. évi október hó 23-án. | **86. szám.**

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Néptanitóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő:
Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenkint kétszer: **vasárnap és csütörtökön.**
Szerkesztőség: Csendes-uteza, TÓTH-féle ház.
Kiadóhivatal: Csendes-uteza OLÁH-féle ház.

Még egy nóta a somogyi levélről.

A somogyi levél szomoru históriájának epilogusát b. Orczy belügyminister kántálta el a képviselőház okt. 19-iki ülésén. Ő és vele együtt a somogyiak bizonyára jó néven vennék, ha az csakugyan epilógus lett volna, s az egész történet szépen a feledés tengerébe merülne.

A mi azonban lehetetlenség. Nem fogja az ország közvéleménye a somogyi levelet elfeledni soha.

Ha csak egy somogyi levél volna: már rég nem beszél róla senki. De ebbe a levélbe van letéve a Tisza-kormány hitvallása, politikai dogmája, kormányzásának titka s összes tudománya. Nem somogyi levél az, hanem kormány-programm minden képviselő-választásra nézve addig, mig Tisza Kálmán kormányozni fog.

S a ki azt nem hiszi, az olvassa b. Orczy belügyminister válaszát, melyet Eötvös és Szalay interpellátiójára adott.

Mi ugyan nem voltunk meglepetve a válasszal.

Tudtuk, hogy önérzetes, tisztességtudó belügyminister kétféle feleletet adhatott volna. Az egyik az lett volna: hogy e levél apocryph. A másik: hogy Tallián főispán állásától elmozdittatott.

Tertium non datur.

De igenis datur a Tisza-kormány alatt.

Orczy b. kénytelen-kelletlen beleélte magát helyzetébe, s a helyett, hogy ott hagyta volna azt a ministeri tárczát, melyet becsülettel megvédelmezni az adott viszonyok közt nem lehetett, — arra qualifikálta magát, hogy odaálljon a parlament szine elé, szemérmetlenül himezni-hámozni, s kérni az engedelmes többséget, hogy azt vegye tudomásul.

A somogyi levélben, melyet hozzáintézett Tallián főispán, büntető törvényeinkbe ütköző tények foglaltatnak.

Megkérdik tőle, igaz-e hogy, ilyen és éppen ezt a levelet irta hozzá Tallián főispán?

Mintha csak azt kérdezték volna tőle: igaz-e hogy hozzád egy alárendelt közeged azt a kérelmet intézte, hogy csalását leplezd,

Mire a becsület nem ismer más választ, mint annak kijelentését, hogy csalásról nincs, nem lehet szó, tehát leplezni se kell.

De van szó róla, tagadni nem lehet. S b. Orczy nem mondhatta azt: igenis minden úgy van, ahogy az „Egyetértés"-ben olvasható volt.

Mit mondjon tehát?

Azt mondta, hogy nem mondott semmit, azt is lassan mondta.

„Az Egyetértes cz. lapnak emlitett számában a szóban levő közleményt olvastam, de én egy ilyen levélnek birtokában nem vagyok, és csak ha ezen levélnek az eredetije elémbe fog terjesztetni, leszek abban a helyzetben hogy megitélhessem, vajjon ezen levélnek a szövege megfelel-e annak a közleménynek, mely az Egyetértésben foglaltatik.

És csak ez esetben lehetek aztán feljogositva, hogy szigoru vizsgálatot rendeljek el az iránt: ki az, aki a törvény által tiltott uton magát egy ilyen levélnek jogosulatlan birtokába helyezte s akkor oda fogok hatni, hogy ott hol a büntető törvénybe ütköző cselekvény előfordul, az illető a kiérdemlett büntetést el ne kerülje."

Magyarán megértelmezve e válasz, annyit jelent: Tudom, hogy az „Egyetértés" közölt egy levelet, melyről azt állitja, hogy Tallián főispán hozzám irta, de én bizon nem emlékszem arra, hogy olvastam valaha a levelet eredetiben is. Nem emlékszem, hogy ilyen levelet hozott volna nekem a posta, s ha hozott is, nem tudom, valjon hiven reprodukálta-e az „Egyetértés?" Tessék nekem azt a levelet megmutatni, majd akkor azután utána leszek, hogy megbüntessem (nem azt, a ki elég vakmerő volt ilyen levelet irni, s a levélben elmondott cselekményeket elkövetni, hanem a levéltolvajt.

Itt van az epilogus gyarlósága. A belügyminiszter ezen gentleman-ember, a ki önérzettel mondja, hogy ő nem szokott valótlanságot állitani, nem gyullad haragra az „Egyetértés"-ben közlött levél ama föltevésén, hogy ő képes a csalást leplezni, nem rójja meg azt a hitvány intentiót, melylyel e levél iratott, hanem a levéltolvajra neheztel, a ki ilyen kellemetlenségbe sodorta.

S micsoda gyerekes naivitás azt mondani, hogy a levél eredetijét nem látta s nincs abban a helyzetben, tartalmára nézve nyilatkozni.

Talán csak nincs hozzászokva annyira ilyen levelek olvasásához, hogy rövid pár hét után elfeledje azok tartalmát. Avagy ilyen levelek oly gyakoriak ott a miniszteriumban, hogy szinte különös memoriára van szükség, ha egyik-másik tartalmát kell emlékezetbe visszaidézni?

A miniszternek jobban illett volna azt mondani: Ilyen levelet hozzám nem intézhetett egy főispán se, mert legott fölfüggesztettem volna állásától!

Époly valótlanság lett volna ez, mint az a mentegetőzése, hogy az eredeti nincs kezei közt; de legalább elfogadható mentség lett volna.

Egyébiránt igazán nevetséges dolog erről a históriáról komoly képpel szólani. Tudnunk kell, hogy az egész válasz móka volt. Az a kérdés legföllebb: ügyes móka-e? csakhogy ily fontos dolgokban nem értünk a mókához, s igy meglehet, hogy b. Orczy nagyon pompásan mókázott. (Dicsérje meg érte Tisza Kálmán) mi ellenben feledjük el, amennyire csak feledni lehet alkotmányos jogaink, legszentebb érdekeink lábbal tapodását.

Iparunk.

A tapasztalat által számtalanszor beigazolt tény, hogy a hol tenni kell, ott csak beszélni tudunk. Mindenki csak inditványozni tud, de az egyszer elfogadott inditvány kivitelét senki sem tudja eszközölni. Iparunk érdekében is, mily általános a mozgalom mindenütt!

Sokan tanakodnak a fölött, hogy vajjon mikép lehetne iparunkon lendíteni s a külföldi ipartermékek nagymérvü támogatását alább szállitani. Mindenki talál

A „Zombor és Vidéke" tárczája.

Egy pogácsához.

— M. Bella emlékkönyvébe. —

Kitör ajkamon egy gyönyörködő »jaj«-szó,
Látva e pogácsát: s lantomat felajzom.
Oh, te herzig gyürmány; hol rólad az ének?
Te boldog remeke formáló kezének!

Daliákról dalljon Toldi hegedőse;
Legyen más daloknak — Laura, Lilla: hőse:
Zenithről, nadirról verje más kobozzát. . .
Hálás hódolattal zengek én Tehozzád.

Tisztelem a nőt, ha hárfáz, vagy ha csellóz;
Dérék, aki versel, ha a verse nem rosz;
Ki tűvel fest himet likacsos mezőre. . .
De a ki ilyet süt: csókom a kezére!

Nincs ennek termete karikára mérve,
Laposra simitva, csillagozva pléhvel. .
Szépen váltogatja rajta hegy a völgyet. . .
Népies pogácsa! Ámor védje hölgyed!

S ki fesse le hiven azt, a mit úgy ohajt —
Mit ketté tört tested ád: az illatsóhajt?!
Nincs az a »marechal Niel,« nincsen az az »Aida«
Mely bensőnket lázasb indulatba hajtja.

Boldog lény! Irigyel minden földi vágyam,
Kit az ő kacsója tapogatott lágyan . . .
A hogy megcsiklandott ujja rózsaszine:
A kéjtől magad is elpirultál ime!

Oh kies pogácsa! Kiesem a sorból,
Kannibál kéjjel mig fogam összemorzsol.
Illatos magadnál — jól érzem a valót —
Csak az, a ki formált, csak az ennivalóbb!

Laczkó.

Konstantinnápolyból.

(Levél a keleti utból.)

Régi óhajtásom volt látni az aranyos Keletet, gyönyörködni eleven tarkaságában.

Nagyon kedvemre támadt tehát a magyar kir. államvasutak városi menetjegy-irodájának keleti utiterve, tevékeny főnökének: Schwimmer Pálnak rendezése mellett.

Az, a ki már magányosan többször utazott, különösen ha Keleten is bolyongott s utazása közben az elfáradásig belesodródott mind ama bonyodalmakba, melyeket a csaknem városonként kisebb-nagyobb mértékben változó pénzláb, az előtt életmód és az utnak egyéb apró-cseprő kényelmetlenségei szülnek, az nagyban méltányolhat egy olyan vállatatot, mely mindenről előre gondoskodik, ugy, hogy a résztvevők egészen az ut élvezetének adhatják át magukat, annélkül, hogy az ut tövisei bántanák, noha elégedetlenek még igy is mindig lesznek.

Alekxandriát, hol előttünk az arab nép-élet jelentkezett először, a Kairóban s vidékén töltött emlékezetes napokat, sőt magát a keresztények, mohamedánok és zsidók által egyaránt szentnek tartott várost, Jeruzsálemet is feledjük a hitben gyökerező nagy emlékeivel, mikor hajónk az égnek büszkén emelkedő minaretek városához a nagy és fényes multú Konstantinnápolyhoz közeledik s az Aranyszarv kék vizében horgonyt vet.

Ép akkor érkeztünk meg, mikor a nap bucsucsókja égett az Aja Sofia magas kupján, arany félholdján. Kelet napja aranyosabb, bibortüze égőbb. A müezzinek imára hivó szava fölesendült sok helyen, s az Aranyszarv levegőjében nagy akkorddá olvadt össze, Allah dicsőitésére. Csöndes est volt, a viz legkisebb fodrot sem vetett. A holdfény nem engedte, hogy az alig megpillantott szép város homályba merüljön szemünk elől.

A hajóból nem száltunk ki, s élveztük a csillagos estét, éjet, mig az álom pilláinkat, nyugalomra nem zárta le. Csak akkor midőn azt a bűvös esti képet láttam, csak akkor értettem meg helyesen a „Föv. Lapok" szerkesztőjét, ki Konstantinnápolyt „világszép város"-nak nevezte. Ki találhatna ennél jobb jelzőt?

A konstantinnápolyi magyarok, bennünket üdvözlendők, feljöttek a hajóra. A vór a vérhez legjobban vonzódik a távolban. A jó török nép is sürü csoportokban hullámzott a parton fel s alá. Többször tapasztaltam már utazásaimon, hogy szeretik a mi népünket, de ez a szeretet gyakran csak kiváncsiság, szóbeszéd. A török népnél mást tapasztaltam; ennél több az érzés, kevesebb az üres szó.

Vajjon ki ne örülne azon, ha idegenként s nagyobb rajban egy világvárosba teszi lábát s ott nem csak a város feje, hanem egy még mindég nagy birodalomnak uralkodója is tudomást vesz erről, s mi több jó indulatát éreztetve vendégszerető asztalhoz is hiv.

Konstantinnápolyban ily megtiszteltetésben részesült utazó társaságunk. Mazhar basának, a város kormányzójának meghivója, melyet Abdul Hamit szultán meghagyásából küldött szét, igy szólt: „Le Préfet et Gouverneur de la Capitale prie (cim) de sui faire l'honneur d'asister au Banquet qui aura lieu Lundi prochain, 3 oktobre, a 6 heuras p. m. Salle des Petits Champs."

Valóban fejedelmi volt ez az est-ebéd. A fényesen kivilágitott s virágokkal feldiszitett színház nézőterét betöltötték a nagyban megterhelt asztalok. A páholyokat társaságunk nő tagjai foglalták el, kiknek nagy virágbokrétákkal, frissitőkkel és édességekkel szolgáltak.

Mint egy varázs ütésre hangzott fel a Rákóczi induló, melyet felváltott a török és a néphymnusz. Megtapsoltuk a szultán által odarendelt katonai zenét zajosan.

Az első pohárköszöntőt Blaque bej, a VI-dik közigazgatási-kerület főnöke mondta az asztalfőn, török nyelven. Megemlité, hogy az Ottomán birodalomban a vendégszeretet régi erény, s ő szerencsésnek érzi magát, hogy szultán ő felségének kifejezett jó indulatáról biztosithat bennünket s a poharát üriti az osztrák-magyar s török birodalom közti jó viszonynak fentartására, ápolására. Beszédét gr. Széchényi Ödön basa tolmácsolta magyarul.

Borostyáni Nándor irótársunk, a török szultánt és a magyar királyt együtt éltette, megköszönve a szives török vendégszeretetet. A gyöngyöző pezsgő által árasztott jókedv, Arif Bey perui kormányzó, Kvassay osztrák-magyar konzul, különösen Chéfik bej, Munir bej, Mehemed bej a szultán szárnysegédei, gr. Széchenyi Ödön tábornok, Forni commandeur, Rappaport s más meghivott török és itteni magyar vendégek lekötelező szeretetreméltósága, barátságossága, életfogytig emlékezetessé teendik ezt az estélyt a 115 magyar touristának, kik szerencsések voltunk annak részesei lehetni. Rokonszenvből valamennyien a festői török fezt viseltük.

A kiváncsiabbak számára idejegyzem a menut is: „Diner du 3 oktobre 1887. 15 Mouharem 1305. Hors d' oeuvre Potage consommé, Royale, Beurecks á l' Orientale; Bar á la remouláde; Filets de Boeuf financiére; Cotelettes de Cailles anx pois; Haricots panachés; Dinde, Perdreaux, Bécassines rotis; Salade Parmentier, Pilaf aux Truffes; Croutes aux fruits supréme; Genoise glacée framboises; Dessert." Az egyes étkekhez járultak a következő italok:

rá okot-módot, de csak elvben. Practice nem érvényesiti azt senki sem.

Az országos közművelődési kongresszus a magyarság s a magyar nyelvűek fogyásán keseregve, nem feledkezhetett meg arról, hogy egy nemzetiség jövőjét, annak anyagi jólétének erősbitése nélkül biztositani nem lehet.

A közművelődési kongreszus magasztos eszméjét csakis a hazai ipar fejlesztésével lehet érvényre emelni.

Mert hát miért fogyott meg a magyarság, s miért felejti el a magyar munkás nép a saját anyanyelvét és beolvad külföldi országok nemzetiségei közé?

Azért mert itthon nincs munka. A szegény munkás nép éhező családja kenyeret keres s oda szegődik el, a hol azt megkapja.

Magyarország felső vidékéről, miért vándorol ki a nép Amerikába? Az alföld magyar népe miért hagyja el az országot és megy Romániába? Miért? mert itthon nincs munka. Nincsenek gyárak, a melyek foglalkozást adhatnának a szegény népnek.

Teremtsünk tehát munkát.

De hogyan lehet munkát teremteni?

A külföldi iparterméknek vásárlásának mellőzésével.

Minden szezónban láthatjuk azt az óriási törekvést, melyet a külföldi gyárosok gyártmányaik clárusitása végett nálunk kifejtenek.

Még alig hullott le az őszi harmat nedve a sárguló fűre, — csak például — a külföldi kályhagyárosok kályharakományа, mint a téli szezon első bekösöntője, már is megérkezett. Hencegő kihivással igyekszik magát tetszetőssé és kedvessé tenni, pedig azonkivül, hogy meglátszik rajta a bécsi rongy, ha közelebbről vizsgáljuk azt is megtudjuk, hogy koresszülöttt.

Bizony a külföldi fazekas-ipar műve csakugyan koresszülött ahhoz a gyártmányhoz képest, a melyet a mi pécsi magyar „fazekasunk“ tud produkálni. Csinyben, tartosságban és olcsóságban a pécsi Zsolnay-féle kályhák ritkitják párjukat.

A pécsi majolika gyár pláne világrészeket hóditott meg magának. A magyar közöny miatt már csaknem kialudt a gyártüze, midőn a külföld fölismerte a produktum rendkivüliségét óriási megrendelésével annyi munkát adott a gyárnak, hogy ott most több mint 800, mond nyolczszáz magyar kéz keresi meg magának és családjának a mindennapi kenyeret.

És örömmel tapasztaljuk, hogy a volt német Pécsnek magyar várossá átalakitásához mily nagy mérvben tudott hozzájárulni a jó öreg Zsolnay gyára. Mert a magyar művezetés mellett működő gyárban annak tudatában él a munkás, hogy magyar földet dagaszt és megtanul mellette magyarul.

Milyen átalakitást tud előidézni egész nagy környékben is egy magyar gyáracska!

A gyár jólétének üdve átszáll munkásaira is.

S ha látja a dolgozó ember azt, hogy a gyár tulajdonosa hazafias eszméktől vezéreltetve szivesen esperimentál a külföld minden hason szakmáju gyártmányával szemben, csakhogy a hazának uj meg uj iparágat teremtsen, milyen lelkesedéssel, milyen odaadással és iparkodással tölti be hivatását a munkás kéz is!

Igen, ez legyen a jelszava minden magyar gyárosnak: teremtsünk uj ipart. Hisz csakis a gyárosok vannak hivatva hazánkban arra, hogy a munkás nép megélhetésére a haza javára uj iparágat teremtsenek.

Igy termett meg nemrég Pécsett a Zsolnay gyárban az agyagesö gyártása is. És milyen bámulatos eredménynyel! A pécsi agyagesö ma már tulszárnyalta a külföldi gyártmányok valamennyiét. Csak sajnos, hogy a magyar vállalkozók ma is még a külföldi gyárosokkal állanak paktumban. A magyar épitészektől függ azonban, hogy jövőre a sokkal jobb minőségü és olcsóbb pécsi agyagesővet alkalmazzák.

Ne essünk folytonosan abba a tönkbe, hogy a saját gyártmányainkat drága pénzen külföldről hozzuk ismét haza, mikor ahhoz itthon könnyebb szerrel hozzájuthatunk.

Az épitési ipar fejlődésével óriási haladást tett az épitő majolika anyag gyártása is. Aki a városligeti műcsarnok épületének majolika diszitéseit figyelemmel megnézte, csak annak lehet fogalma, a máriafalvi róm. kath. plébánia-templom oltárainak rendkivül nagyszerüségéről, melyet szintén a pécsi majolika gyár tulajdonosa épitett, és melyről annak idején hasábokat irtak a lapok.

És nevezetes játéka a sorsnak, hogy a mi elsőrangu gyárosaink gyártmányait sokkal jobban ismeri és méltányolja a külföld, mint mi magunk. Nem egyszer esett már meg, hogy Párisban, vagy Londonban vásáros tárgyak szépségével és csinjával mágnásaink itthon dicsekedvén, kitünt, hogy az a tetszetős tárgy magyar gyártmány.

Itt teljesitse kötelességét a magyar közművelődési egylet. Ezen téren kisértse meg a magyarság összetartását fölébreszteni, azon a téren t. i., ahol az iparosokkal együtt a munkás-nép is boldogulhat. A magyar iparos idehaza alig talál vevőt készitményeinek, mert a külföldi férez-gyártmányok dominálják mindenfelé a piaczot. A magyar jó munka egy része kikerül ugyan külföldre, de a magyar iparos szorult helyzete kiaknázásának beszámitásával.

Hála Istennek, a magyar gyárak közül egy sem szorul reklamra, mert szolid gyártmányaikról a külföld is elismeréssel nyilatkozik.

A mi fogyasztóink jó szolgálatot tennének önmaguknak is, ha összehasonlitó próbát kisértenének meg. Az eredmény biztosan arra az elhatározásra birná őket, hogy mindenféle importált áruk közül a magyarnak adnák meg az elsőbbséget. Nem hazafiui szempontból, de száraz önérdekből.

Vajha mihamarább kirekedhetnénk szorult pénzügyünk labirintjéből. A fonalat, mely világosságra vezetne bennünket sötét nyomasztó helyzetünkből csakis az okszerüen fejlesztett hazai ipar adhatja a kezünkbe, mert bizony sem az ég szeszélyeinek kitett vetés, sem a philoxerával elátkozott szőllőtőke rajtunk nem segit.

Azért ha megakarjuk tartani az éhező és munkáért kesergő szegény magyar munkást a magyarságnak, ha akarjuk, hogy ne legyen kénytelen külföldre vándorolni és ott beleolvadni egy más nemzetiségbe és ott elfelejteni a magyar szót, ha azt akarjuk, hogy az összetartó kapocs a magyar nemzetiség között ujból olyan erős legyen, mint valaha, ugy szeressük, pártoljuk és neveljük a magyar ipart, mert csak ez képezhet köztünk még kapcsot, mely összetartásra serkent bennünket s amely amig egyrészről boldogitja a hazát, másrészről jó módot teremthet mindnyájunknak, s akkor a magyarság is mentve van. A közművelődési egyesületnek ezek után nem sok teendője marad.

Scherry, Nierstein. S-t. Julien. Hermitaged Erenkemi. Champagne Chypre. Liqueurs.“ Ugy halljuk egy teriték, husz forintjába került a szultánnak.

Az estebédet fényes tüzijáték követte időnkint ágyu szóval. Konstantinnápoly amúgy is már csodaszép, sötétzöld magas cyprus fáival, melyeken a felkelő és letünő nap alig képes áttörni; már a szines görögtüzekben égve, egyes városrészei olyan képet nyujtanak, melyet nem lehet feledni.

Chéfik bej, a jól megérdemlett érdemjelekkel ékes mellü fiatal, nőtlen ezredes (a nők nagy tisztelője, kedvenczeje,) örömben úszott, hogy velünk egyenkint is szólhatott, kezet szorithatott. Nagyon rokonszenves alak; mindjárt megszerettük, jól tudva, hogy ő is szeret minket.

Álomként tünő rövid órák, vig percek voltak ezek. Elmultak.

A török népet nagyon megszerettem. Egy-egy népes kávéházban, együtt nárgilézve, órák hosszáig is el barátkoztam velük. Ha azt kérdezné tőlem valaki, mondjam meg egy-két szóval, milyen a török nép? azt felelném: becsületes, vallásos. Nem siet, de nem is ideges. Ha a török és magyar már századokkal ezelőtt egymást jobban megérti, bizonyára mindkét népnek ma jobb sorsa volna.

Éltettük Abdul-Hamid szultánt, mikor a plevnai hős, Ozman pasa társaságában szelámlikra ment az általa épitett Hamidié mecsetbe. Fuad pasa által meg is köszöntette éljenzésünket. Kegye következtében, megnyiltak előttünk a Dolma-Bagdse, Begler bej s más császári márványpaloták is, hogy keleti pazar fényességükkel szemünket kápráztassák. Mint varázsszóra pattantak le előttünk a régi szeráj zárai is, hogy láthassuk a török császárok gazdag kincses tárát. Szoliman szultán fényes boglára, égő gyémántok, nagy darab rubinok, fényesen zöld smaragdokkal most is tündököl, mint tündöklött egykor ura fején, mikor nálunk hóditott.

Cigarette-el, édes vizzel és fekete kávéval kináltak meg fényesen öltözött teremszolgák a régi szerájban. Csak ugy csilloglak az arany findzsatartók ékkövei kezünkben. Itt is éreztük és kellemesen tapasztaltuk a török és magyar rokonszenv melegét. Az orosz érzületü lapoknak természetesen mindez nem tetszett.

A Konstantinnápolyban töltött emlékezetes napok alatt, utazó társaságunk kisebb része az osztrákmagyar nagykövet: Calice Henrik báró vendégszerető asztalához is megvolt hiva. A ház úrnőjének szeretetreméltóságát, lekötelező nyájasságát szintén szebb emlékeink közé fogjuk mindig sorozni.

Október 4-dikén a honfiui kegyelet adóját róttuk le: megkoszoruzva Rákóczi Ferenc fejedelem sirkövét. A diszes koszorú széles, nemzeti szinü szalagjan ez a felirat áll: „II. Rákóczi Ferenc szabadsághős emlékének, a Keleten járó magyarok.“

Vértesi Károly.

Értéktőzsdei hetijelentés.

A „Magyar Mercur“ tudositása.

A közelebb mult héten a tőzsdei irányzat lényegesan szilárdult. Nemcsak a járadékpiaczon kiheverte azon veszteségeket, a melyeket legutóbb a külföldi piaczok kedvezőtlen hangulata és a pénzdrágaság hatása miatt szenvedett, hanem a vezető játék papirok emelkedtek, jeléül annak, hogy a tőrsde bizik a szilárd irányzat tartosságában. Egyébiránt ezidőszerint nem is forog fenn ok az aggodalomra. A politikai világban teljes szélcsend uralkodik, a pénzügyi téren a pillanatnyi pénzszüke elmultával, nagyobb pénzügyi müveleteket várna, a melyek készségtelenül élénkitőleg fognak hatni a tőzsdeüzletre. A mig tehát egész télen át szilárd irányzatet konstatálhattunk, tegnap este a tőzsde hirtelen elianyhult ama hire, hogy egy nagyobb német bank megbukott. E hir főleg Berlinben okozott nagy riadalmat, a minek viszahatása nálunk sem maradhatt el. Ma már a társulat kissé javult. A részletekben megemlitjük, hogy bankrészvények erősen emelkdtek, később lanyhultak. Kereskedelmi bank részvények tetemesen drágultak. A jövedékpiaczon általános javulás állott be. Közlekedesi vállalatok papirai gyengültek. A helyi piaczon csekély volt a forgalom, A valuta olcsóbbodott. A sorsjegy piaczon az ár emelkedés napról napra folytatást nyer. Érték papir és sorsjegy tulajdonosoknak szakba vágó kérdésekben készséggel szolgál felvilágositásokkal a „Magyar Mercur“ kiadóhivatala. Budapesten, hatvani uteya 17. sz. a.

SZINHÁZ.

Rip van Winkle.

Szerda, okt. 19-én.

Eddig könnyü! Hanem ezután . . . mit is irjak ezután?

Ugy vagyok, mint az a zombori biró, aki mindég azt hajtotta: „könnyü megirni az itéletet addig, hogy „indokok“ hanem azután, azután tessék irni!“ — Eddig nekem is könnyü: megirni „Rip van Winkle“ — hanem ezután, ez már a nehezebb.

Maguk ezt semmibe sem veszik.

Nem sejtik mennyi veszödségbe kerül nekem lerázni a szedőgyerekeket a nyakamról, a kik mint az éhes családtagok, mint reményteljes sarjadékai a boldog családapát, úgy sipitanak körül:

„Éhesek vagyunk, kérünk kéziratot!“

Persze maguk azt mondják, hogy csak firkantsa le, és küldje el azoknak az éhes szedőknek!

Igen ám, ha az akárhogy menne!

Nem tudják mennyi elmeél rejlik egy irott, és mennyivel több, egy-egy nem irott szóban? Mennyi szemrehányó pislantás, ha pl. egyszer nem irtam meg, hogy „a bájos — teszem — Ordög Panna, ma kitünően alakitott“ — vagy „derék bass-bariton-buffónak — teszem — Szirt Bendegúz ma kitünően volt disponálva“! Na aztán essem abba a hibába, hogy megdicsérjem Hamvas Grizeldiszt, mikor véletlenül épen olyan szerepet kapott, a melyért hetek, hónapok — sőt némelykor — évek óta epekedék az évek hosszú sora óta köztetszés között naiv kis lány-szerepet adó kedves ifjú szinésznőnk, az aranyos Tóthy Dorka!“

Akkor aztán el vagyok látva! . . .

Ne sipitsatok éhes gyerekek! Inkább megirom egész szárazan úgy a hogy maguk ajánlják a tényállást.

Tehát Némethy Gizella és Csige Lajos, ezek mindig szépen énekelnek, kérem ez szabály! Hozzá tehetném, hogy Némethy Gizella jól volt disponálva, de ez malatia lenne.

Azért nem teszem hozzá.

A többi szerep itt nem számit.

Hanem egyet engedjenek ismételnem. Egy tavalyi witzet. Nem azért mert jó, hanem, mert igaz. Azt, hogy a kar megint sovány. Kérem ezt most érthetik, a hogy akarják. Ugy is, amúgy is.

Közönség nagyon szép számmal.

*

A rab és a váltóhamisitó.

Csütörtök, okt. 20-án

Vagy az üldözött ártatlanság és a vérszomjas várnagy: — vagy a ki másnak vermet ás, maga esik bele; — vagy Eduárd és Kunigunda; — vagy sat.

Látom már legjobb lesz előszedni tavalyi kritikáimat, mert megirta már és megmondta már az a hires rabbi, ha jól emlékszem: „Uriel was kost das“, hogy nihil novi sub Luna. A vad czimekről megint csak el lehet kritizálgatni, ha más théma nincs.

Különben van.

Dombay nagyon jól adta roppant fárasztó szerepét (Kövesdi Péter,)

Rakodczay oly természethüen adta Poplavec szerepét, mint azt tőle várni lehetett.

Kivüle még csak két szereplőt akarunk elismeréssel emliteni, a kit ritkán van alkalmunk nagyobb szerepben látni: Mezey Kálmánt és Palotay Gyulát.

Közönség nem szép számmal.

*

Egy kis vihar. — Három kalap.

(Péntek okt. 21.)

Bizonyos — nem is lehet másként — minthogy eszébe jutott minden szinházlátogatónak, hogy péntek a Megváltó Jézus Krisztusnak halála napja. Azért nem jöttek el. Természetes!

Az előzékeny igazgató a szombati előadást, nehogy a közönség a dalestélytől tartoztatva legyen, péntekivel helyettesitette, hanem a mi közönségünk ezt oly crimen laesae maiestatisnak vette, hogy még a — bérlők sem jöttek el mind. Maholnap még azoknak is fizetni kell, csakhogy jöjjenek.

Kissé elkéstem; csak akkor értem a szinházba mikor a „Kis Vihar“ már mulófélben volt. A közönség azonban oly lelkesen tapsolt, hogy erre alapitva irhatom meg a kritikát. Bizonyára ép oly jól adta Dombayné Márkus Emilia e szerepét, mint mily jó alakitásokban láttuk tőle Csillag Teréz és Molnárné repertoirejának javát. Mert a mi fagyos közönségünknél nagy gratia a taps.

A mulatságos franczia bohozaton „a három kalap“ sokat, de nem sokan nevettünk.

Rakoczay, Fehérváry és Mihálka igen ügyesen adták burlesk szerepeiket. A mi túlzottnak láttszott, azt igazolja a darab bohózat volta.

Egy új szereplővel ismerkedtünk meg ma, Fábiánnéval. Ugy látszik egészen otthon van a szinpadon.

Lángh Ilonka kedvesen egészitette ki az ensemblet.

Közönség rút számmal.

Dr. Pataj Sándor.

Megyei s helyi hirek.

* **Hirdetmény.** Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint az 1887/9-ik évekre első fokulag kivetett III. o. kereseti adó, valamint az egyes pénzintézetekre kirótt adó ellen a városi lakósok által benyujtott fellebbezéseket az adófelszólamlási bizottság folyó évi október hó 20-tól kezdve fogja tárgyalás alá venni. Kelt Zomborban, 1887. évi október hó 18-án. Csihás Benő s. k., polgármester.

* **Kinevezés.** Ófelsége Deák Péter szabadkai kir. alügyészt az ottani kir. törvényszékhez biróvá nevezte ki.

* **Zombor** szab. kir. város legtöbb adótfizető bizottsági tagjainak névjegyzéke az 1888-ik évre: 1. Szauerborn Károly gyógyszerész házt 1753 frt 06 krt gyógyszerészi oklevél alapján. 2. Széchényi József tvszéki elnök 1527 frt 42 krt. ügyvédi okl. alapján. 3. Konyovits Jusztin mérnök 1453 frt 72 krt mérnöki okl. alapján. 4. Mihajlovits Miklós nyug. kuriai elnök 1425 frt 88 krt ügyvédi okl. alapján. 5. Szemző János földbirtokos 1358 frt 86 krt. 6. Lallossevits Jakab földbirtokos 1259 frt 07 krt. 7. Falcione Lőrinc föld- és háztulajdonos 1239 frt 66 krt. 8. Bunyi Károly iparos 1148 frt. 9. Nikolits Ulászló min. oszt. tanácsos, lakhelye Bács 1146 frt 06 krt. 10. Falcione Gusztáv kereskedő 1140 frt 31 krt. 11. Sztrilich Gyula földbirtokos 1086 frt 42 krt. 12. Haméder Károly földbirtokos 1045 frt 82 krt. 13. Dr. Sztojkovits Péter orvos 1045 frt 46 krt orvosi okl. alapján. 14. Dr. Kronits István ügyvéd 994 frt 32 krt ügyvédi okl. alapján. 15. Lippert Ferenc ügyvéd 930 frt 88 krt, ügyvédi okl. alapján. 16. Dr. Spitzer Mór orvos 919 frt 78 krt orvosi okl. alapján. 17. Bruck Adolf földbirtokos 855 frt 39 krt. 18. Bikár Péter földbirtokos 774 frt 58 krt mérnöki okl. alapján. 19. Gallé Emil gyógyszerész 767 frt 94 krt gyógyszerészi okl. alapján. 20. Dr. Ambrozovits Károly ügyvéd 758 frt 84 krt ügyvédi okl. alapján. 21. Bikár Pál földbirtokos 730 frt 08 kr mérnöki okl. alapján. 22. Dr. Makszimovits Miklós földbirtokos, lakhelye Szabadka 719 frt jotgtudori okl. alapján. 23. Dzsinits Antal ifj. földmivelő 668 frt 35 krt. 24. Vuits A. M. földbirtokokos 706 frt 60 krt. 25. Rausch Antal földbirtokos, lakhelye Hódság 700 frt 67 krt. 26. Koczkár Zsigmond országgyűlési képviselő 696 frt 43 krt. 27. Dzsinits Péter földmivelő 668 frt 80 krt. 28. Blumenthal Lajos földbirtokos 648 frt 19 krt. 29. Dalmay Jozsef nyug. pénzügyi titkár 640 frt 50 krt ügyvédi okl. alapján. 30. Id. Husvéth István földbirtokos és festő 639 frt 68 krt. 31. Fejér Gyula apát-plébános 636 frt 66 krt róm. kath. lelkész. 32. Blumenthal János telekkönyvvezető 625 frt 24 krt mérnöki okl. alapján. 33. Gottlieb Márton földbirtokos 615 frt 19 krt. 34. Molnár István nyug. törvszéki biró 606 frt 84 krt ügyvédi okl. alapján. 35. Konyovits István földbirtokos 589 frt 41 krt. 36. Bikár Simon bankigazgató 571 frt 80 krt. 37. Millassevits János földbirtokos 540 frt 48 krt. gyógyszerészi oklevél alapján. 38. Veszeloszky Péter földbirtokos 527 frt 03 krt. 39. Jankovits Antal földbirtokos 519 frt 55 krt. 40. Aszt Nándor nyug. kuriai biró 495 frt 40 krt ügyvédi okl. alapján. 41. Dr. Vuits János ügyvéd 495 frt 14 krt ügyvédi okl. alapján. 42. Tárczai Mór földbirtokos 483 frt 66 krt. 43. Zsivánovits Samu földbirtokos 438 frt 97 krt. 44. Vértesi Károly ügyvéd 43 frt 77 krt ügyvédi okl. alapján 45. Mihelits Márton vendéglős 390 frt 70 krt. 46. Fratritsevits Béla földbirtokos 370 frt 62 krt. 47. Hadzsits Demeter földbirtokos 370 frt 59 krt. 48. Sztojkovits Zach. G. kereskedő 365 frt 35 krt. 49. Kossanits C. A. kereskedő 352 frt 44 kr. 50. Ifj. Goldfdhn Sándor kereskedő 351 frt 80 krt. — Póttagok: 1. Horvátovits István vendéglős 338 frt 75 krt. 2. Jankovits János földbirokos 338 frt 12 krt. 3. Wagemanu Simon földbirtokos 302 frt 29 krt. 4. Metz János iparos 501 frt 18 krt. 5. Karnász István iparos 291 frt 83 krt. 6. Matzitz Gusztáv vendéglős 291 frt 43 krt. 7. Tunner Nándor magánzó 281 frt. 8. Sztanimirovits Pál kereskedő 264 frt 89 kr. Gergurov Izsák kereskedő 251 frt 17, krt. 10. Schäffner Károly sertőző 246 frt 19 krt. — Zombor-1887. október 16-án. Barthal József, az igazoló választmány elnöke Athanaczkovits György, főjegyző.

* **A népfelkelés** szervezetének mielőbbi befejezése céljából a honvédelmi miniszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, hogy az egyes népfelkelési járásparancsnokságok által helyesbítés, illetőleg kiegészítés céljából kiküldött összeíró lajstromokat október hó végéig okvetlenül terjeszszék fel, mivel a népfölkelők végleges összeírása és nyilvántartása csak e lajstromok visszaérkezése után eszközölhető. A honvédelmi minisztérium a népfölkelési fölhivó és behivó birdetményeket, értesitőket és pótlajstromokat kellő számban kinyomatva, megküldötte a törvényhatóságoknak, hogy azokat a megszabott módon az egyes községeknek kioszszák. A pót.ajstromok a községekben állandóan tartózkodó, de ott nem honos népfelkelésre kötelezettek összeirására szolgálnak s az előljárók személyes felelőssége mellett megőrzendők. A népfölkelési föl- és behivó hirdetmények, ép úgy, mint a mozgósitási hirdetmények zár alatt őrzendők. Jövőre a szükséges nyomtatványokat a községek maguk lesznek kötelesek beszerezni.

* **A képviselő párbaja.** A szabadkai lapok irják Horváth Mór drról, a szabadkai második választókerület képviselőjéről, hogy Szivák, a csongrádi kerület képviselője ugy nyilatkozott Budapesten, hogy Horváth Mór nem érdemli meg helyét a szabadelvü klubban, mert veszekedő koresmahős. Ezt megtudta Szabadkán Horváth és rögtön vasutra ültette két segédjét, Máceskovics Titusz és Szigethi József szabadkai tisztviselőket, a kik aztán Budapesten megbizójuk nevében elégtételt kértek Sziváktól. Szivák azonban ezt megtagadta s ezt felelte a küldötteknek, hogy Horváth nem kérhet lovagias elégtételt. Ezzel a válaszszal utaztak vissza a megbizottak. Horváth már most becsületbiróság elé vitte az ügyet, és rá nem sokára nyilatkozatok tétettek közzé, — mely szerint „ez ügy lovagias uton elintéztetett."

* **A népfölkelési tiszti állásokra** a kijelöléseket közelebb ejtette meg a honvédelmi minisztérium. A tanfolyamot végzett hallgatók, valamint a volt katonák be vannak osztva az egyes hadesapatokhoz. A kijelöléseket jóváhagyás végett a napokban terjesztik a király ő felsége elé. A kijelölteknél pedig az értesitést az egyes népfölkelési járásparancsnokságok utján küldik meg s egyszersmind tudatják velök hadiszolgálatra való beosztásuk rendjét.

* **Árverések.** Bauer János 5980 frtra becsült ingatlanai nov. 17-én Szabadkán és Özv. Borisev Wass Zsigmondé 2740 frtra becsült ingatlanai nov. 19-én Zsabbyán (Titel) elárverezetnek.

* **Szinház.** F. hó. 25-én, kedden adják: Ohnet-nek, a „Vasgyáros" jeles szerzőjének uj drámáját: „Sarah grófnő„-t a következő szereposztással: Sarah — Szentesi Ilon. a tábornok, férje — Kövi, Severac — Sió, Blanche — Angyal Ilus, Madleine — Láng Ilon, Merlot — Andrássy, Fropard — Fehérvári. — A darabb a meg nem értett szerelem folytán keletkezett dacházasságot tárgyalja, Ohnet Kedvencz themáját s szerző ebből is frappáns konzekvenciákat tud levonatni a nézőkkel. A 3. és 4. felvonás záradéka egyike a leghathatósabb coup d' effets-k-nek.

* **A jövő** heti szinházi műsor: Okt. 25. kedd: Sarah grónő. 26. szerda: Nap és hóld, operette. 27. csütörtök: uj jelenezekkel Lear Király, Shakspere műve, a czimszerepben az igazgatóval. 29. szombaton Mikado operette uj diszlet- és jelzemekkel.

* **Chloroldat a difteritisz ellen.** Mercier franczia orvos találmánya a difteritisz ellen, a mely világszerte nagy föltünést keltett s mint minden uj szerhez, kétkedő reményeket füzött az emberiség, a mint haljuk az ujszerrel tett kisérletek még is nagy reményt nyujtanak a gondos szülőknek. Értesülésünk szerint alig, hogy ezen uj szer az orvosvilággal közöltetett, városunk jóhirü fiatal orvosa dr. Donoszlovits Vilmos máris 3 veszélyesen beteg gyermeken bámulatos eredményt ért el. Két betege negyed napra, egy másod napra lett ezen uj szerrel a halál torkából kimentve.

* **Két emléktábla.** A pancsovai „Gromon Dezső magyar nyelvterjesztő egyesület, — Pancsován" két történelmi emléktáblát állit fel és pedig egyet I. Szent-László magyar király emlékere a következő szöveggel: I. Szent-László. Magyarország legnépszerübb, leglovagiasabb királya s nagy törvényhozója, a keresztény hit és tiszta erkölcs, a kegyesség és igazságosság, a vitézség és múltóság ragyogó példányképe dicső emlékének, ki 1092 évben kora tavaszszal a Kopules vezérlete allatt szövetkezett kun és besenyő ellenséget, midőn a magyar foglyokkal és zsákmánynyal az Al-Dunán átkelni készült, itt a Temes partjain diadalmasan legyőzte: a hazát felszabadaditotta, hálás kegyelettel hazafi érzelemmel emelte a pancsovai Gromon Dezső Magyarnyelv-terjesztő egyesület 1887.

Hunniának szent királya,
Ki után hü néped vágya:
Oh ne engedd Hunniának
Szép határit birni másnak."

A másik emléktáblát IV Béla magyar király emlékére készitek a következő szöveggel: „IV. Béla magyar király emlékére. ki 1243 táján Pancsova várát a tatárok ellen ujra épitteté és megerősité. Hazafias kegyelettel emelte a pancsovai „Gromon Dezső magyar nyelv-terjesztő-egyesület 1887." E két emléktáblát Gerenday A. és fia budapesti akad. szobrász-czégnél fekete granit kőből rendelték meg, szövegét pedig Dr. Szentkláray Jenő törökbecsei plébános és akadémiai tag készité.

* **Fölvétel tanitóképző-intézetekbe.** Ujabb miniszteri rendelet értelmében jövőben csak olyan folyamodók vehetők fel a tanitónőképző intézetekbe, a kik valamely nyilvános polgári vagy felsőbb leányiskola VI. osztályát vagy a felső leányiskola II. osztályát általános jó eredménynyel végezték. A folvételre jelentkezők irásbeli és szóbeli vizsgálatot tesznek. Azok, kik az irásbelit kielégitő eredménynyel nem tudják letenni, szóbeli vizsgálatra nem bocsáttatnak. A szóbeli vizsgálat tárgyai: 1. Magyar nyelv, főtekintettel a nyelvtanra és szóbeli kifejezés szabatos voltára. 2. A számvetés, főtekintettel az egéssz és törtszámokkal való alapmiveletek értelmes és öntudatos alkalmazására. 3. A hazai történelem és földrajz alapvonalai.

* **A második távirászati tanfolyam,** melynek létesitését a postaalkalmazottak számára a közmunka-és közlekedésügyi minisztérium a posta és távirda egyesitése alkalmából rendelte el, — novemberben nyilik meg.

* **A régi ötforintosok.** A hivatalos lap e hirdetményt közli: Az 1886. évi julius hó 7-éről keltezett I. kibocsátásu 5 frtos államjegyek már csak az 1887. évi deczember hó végéig, a közös pénzügyministeriumhoz intézendő, szabályszerüen bélyegzett folyamodvány alabján lévén megengedve, ezen körülmény oly megjegyzéssel hozatik emlékezetbe, hogy ezen határidő letelte után a bevonandó I. kibocsátásu 5 frtos államjegyek többé sem beváltatni, sem kieseréltetni nem fognak. Kelt Budapesten, 1887. évi október hó 6-án. A m. kir. pénzügyministerium.

* **Az önbiráskodás** jogi határait fogja megállapitani a kir. kúria büntető szakosztályának legközelebbi teljes ülése, a mely következő vitás elvi kérdés fölött fog határozni: Ha valaki a vegből, hogy magát kártalanitsa, illetőleg akár valódi, akár csak vélt követelését kielégitse, annak ingó dolgát, a kinek ellenében követelése fenforog, vagy ezt fenforogni véli, azon dolog birtokosától, vagy birlalójától ennek beleegyezése nélkül eltulajdonitási czéllal elveszi: megállapitja-e ezen esetekmény a lopásnak a btk. 233. §-a szerinti tényálladékát? Vagy: Megszünteti-e a lopás tényálladékát, vagy büntethetőségét ama körülmény, hogy a tettes a csleknényt a fenn kiemelt indokból, vagyis akár valódi, akár vélt követelésének kielégitése indokából — önbiráskodásból — követte el? A teljes ülésen, a mely Csemegi Károly elnöklete alatt november 11-én fog megtartatni, e fontos jogi kerdést dr. Kelemen Mór. kir. kuriai biró fogja előadni. A megoldásra váró kérdés a kir. kuria II. büntető tanácsában merült föl e jelentéktelen lopási eset tárgyalása alkalmával. Egy béres ember ugyanis azzal volt vádolva, hogy gazdájától, aki egy lapát megrongálása miatt 25 krt önkényüleg levont béréből, ezt a lapátot eltulajdonitotta, de később ismét visszaadta. Az alsó biróságok fölmentették a lopás vádja alól, ellenben a kuria emlitett büntető tanácsában ezzel homlokegyenest ellenkező nézetek merültek föl, a melyek szerint a fenforgó esetben a lopás összes kritériumai benfoglaltatnak. Igy kerül most e kérdés a plenum elé, a melynek döntvényét jogászkörökben élénk érdeklődéssel várják.

* **Ujvidéken** Sághy Zsigmond szintársulata a „Paraszt kisasszony"-nyal kezdte meg előadásait, melynek czimszerepében Kövesi Rózsa tetszést aratott. — A társulat rövid időzés után Pancsovára megy, a téli saisonra.

* **Kvalifikált tanintézetek.** A köztisztviselők minősitéséről szóló 1883. évi I. törvényczikk több szakaszában, jelesül az 5., 14., 15., 17. és 18. szakaszokban, a midőn a hivatali állásokhoz megkivántató kvalifikációt, vagy bizonyos szakvizsgák letehetéséhez való jogosultságot a középiskolai képzettség kimutatásához köti, a „középtanodákkal egyenrendü kereskedelmi iskoláról", illetőleg „megfelelő katonai tanfolyamról" is tesz emlitést. Ennek következtében szükségessé vált minden kétséget kizárólag megállapitani azt, hogy az ily intézetek közül melyek tekintendők a középiskolákkal egyenranguaknak. Erre vonatkozólag a belügyi közoktatásügyi és honvédelmi miniszterek közt oly megállapodás jött létre, hogy a főgymnáziumokkal és főreáliskolákkal a következő kereskedelmi és katonai tanintézetek os tanfolyamok tekintendők egyenranguaknak és pedig a kereskedelmi intézetek közül: a budapesti, fiumei, a kolozsvári, a székesfehérvári, a debreczeni, az aradi, a pozsonyi és soproni kereskedelmi akadémiák, továbbá az ujvidéki, a budapesti II. kerületi községi, a budapesti VIII. kerületi községi, a brassói állami, a turócz-szentmártoni állami, a fogarasi állami, a zalaegerszegi állami segélylyel támogatott községi, a pancsovai állami segélyt elvező községi, a szegedi községi és a miskolczi társulati középkereskedelmi iskolák, végül a Wiesner-féle középkereskedelmi iskola Temesvárott, a Röser-féle középkereskedelmi iskola Budapesten, a Porgesz-féle középkereskedelmi iskola Pécsett. Ebből mellesleg megtudjuk, hogy hány kereskedelmi felsőbb iskola van az országban. Összesen 21, még pedig 8 akadémia, 10 állami, községi, társulati középkereskedelmi iskola, 5 magániskola, mely azonban nyilvánossági jellegű. Mindez intézetek az önkéntességi jogot tekintve egyenranguak, tehát valóságos középkereskedelmi iskolák, mert az akadémia tudvalevőleg csak czim, habár e czimet, hacsak nem helyi okok döntenek, a legkiválóbb intézeteknek szokás adományozni.

)(**Egy orvos** a fogak gondozásáról. Tekintettel arra, hogy mostanában a legtöbb szájkonzerváló szert hamisitják, olvasóink érdekében indittatva érezzük magunkat az e napokban megjelent „A száj" czimü füzethől egy rövid részletet reprodukálni, oly kivánsággal, hogy az óhajtott eredmény minél hövebben jelentkezzék. Dr. Pápay Ernő az emlitett közhasznu mű szerzője többek közt a következőket mondja: „Sehol sem követnek el annyi visszaélést, mint a száj- és fogkonzerváló szerek terjesztésénél. A legkétesebb értékü folyadékok nagyhangzásu szavakkal és frázisokkal magasztaltatnak fel, például: „Nincs többé fogfájás!" — Egy percz alatt vakitó fehér fogak." — „Otszáz forintot annak, aki fogvizem használata után még fogfájást kap" stb. A t. közönség pedig rendszerint fölül anélkül, hogy meggondolná, hogy azok a „vakitó fehér fogak" ily szerek folytonos használata mellett idő előtt tönkre mennek. Mindezek a szájvizek és paszták nagyobbrészt gyenge vagy ártalmas utánzatai a kipróbált Poppféle, Anatherin szájviznek vagy fogpasztának, vagy különféle savakból összeállitott készitmények, melyek előbb-utóbb még az aczélt is elpusztitják. Ez idő szerint a legjobb szájviz a dr. Popp-féle Anathrin-szájviz és valóban csodálatos, hogy a közönség, melynek a 40 év óta ismert dr. Popp-féle készitmények minden gyógytárban rendelkezésére állanak, más szereket is használ.

)(**Kinek kell ingyen** egy diszes képes naptár? az fizessen elő a 25.000 példányban megjelenő „Budapest" cimü képes politikai napilapra legalább egy ¼ évre. Fennáll 11 év óta környezve a legjobb erők által. Előfizetési ára: egész évre 12 frt; félévre 6 frt; negyedévre 3 frt. 2—5

* **Egy esetleg 2 butorozott szoba és 1 istálló kiadó. — Bővebbet a lap kiadóhivatalában.**

Irodalom.

— **A legjobb barát** egy jó tanácsadó s ilyent csekély évi 6 frtért minden háziasszony szerezhet magának, ha megrendeli a „Magyar Háziasszony" czimü háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapot, mely a konyhában és a munkateremben, a kertben és a gazdaságban, a gyermek- és a betegszobában egyaránt hű, gondos és megbizható tanácsadó. „Munka után" czimü szépirodalmi mellékletében a szórakozásról sem feledkezik meg s a lap olvasóinak évről évre növekedő száma legjobban bizonyitja, mily derekasan felel meg a „Magyar Háziasszony" az eléje tüzött feladatnak. A „Magyar Háziasszony" előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapesten, nagy korona-utcza 20. sz.), melyhez az előfizetések legczélszerübben postautalványon intézendők, kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatvány-számokkal. A legujabb szám is változatos tartalommal jelent meg.

CSARNOK.

A kétfejü sas.

Irta: **Csongor.**

— De Csongor úr! hisz nem is néz ki szelid arczából, hogy megtudná tenni, menjen csak! hadd álljon az a kétfejü sas ott a templom előtt, ha már olyan régen ott van.

— Éngedje meg nagysád! de mindenek előtt meg kell jegyeznem, hogy nekem nincsen szelid arczom, ellenkezőleg, ugyan sokan mondták, hogy hunczut kinézésem van, ami pedig azt a kétfejü sast illeti, hát annak veszni kell! Ugy kivánja a magyar becsületérzés, le a némettel! Már megalakult a klub, mely ma este fogja elhatározni, mi módon fogja azt a borzasztó madarat lekollintani magas trónusáról.

Egész bele melegedtem a magyarázásba, nem tudom mi okozta, a bor-e vagy Mariska szép szemei, de a fejem szédülni kezdett. Ismét elkezdtünk beszélgetni ugyanarról a tárgyról s akkor szakitottuk félbe a társalgást, mikor egész csend lett körülöttünk; a társalgás elhallgatott, én is jónak láttam nem beszélni. Láttam, hogy valami van készülőben, mert Laczi felállt s erősen szabadkozni kezdett. Mindjárt tudtam, hogy mi körül forog a dolog. Laczi kitünő éneknes volt; én ugyan nem tudom megitélni, de a szelencse utczai bakter azt mondja, hogy legjobb torka van egész Zomborban, ennek a bakternak a nézeteit pedig különösen tisztelem, annyival is inkább, mert gyakran szoktunk találkozni az éj homályában, ilyenkor nagyon jó vele jó barátságban állani, mert jöhet még eset, amikor támaszára is lesz még szükségem, lévén is én ilyen találkozások alkalmával rendesen becsipett állapotban.

A társaság felkérte Laczit, hogy énekeljen, ő nem akart sehogy sem hajlani a kérésnek és folytonosan másról beszélt. Azt akarta bebizonyitani, hogy az ember életében a legboldogabb pillanat az, mikor ozsonázik, továbbá, hogy az ozsonának czélja sokkal magasztosabb, mint a vacsoráé, vagy az ebédé. — A társaság helyiben hagyta ebbeli nézetét, csak azért is, mert játalmul Laczi kellemes hangját gondolta hallani. És nem csalódtak. Laczi nem kéreté magát többé, hanem énekelt. Mondtam már, hogy ebben a dologban lajkus vagyok, én tehát mig ő dalolt, Mariska bájos szemeiben gyönyörködtem. A hold ezüst fényt vetett a fákra, melyek alatt ültünk s a fák halvány árnyékot vetettek a bájos lánykára. El voltam merülve nézésébe, mikor ismét csend lett, — Laczi elhallgatott.

Mint mondják, én énekeltem okkor. — nem emlékszem reá, az egész est oly homályosan tünik fel előttem, mintha álom lenne. Én nem tudom mi ennek az oka, Laczi azt állitja, hogy nem voltam rendes állapotban, még pedig a bor hatása következtében nem. Azt mondták: a dal jól sikerült, nem tudom, de annyit mondhatok, hogy egész életemben rekedt hangom volt.

Egyszerre felállt Béla, szintén jó barátom, különben patikus s elrikkantotta, hogy:

— Fiuk a dologra.

Béla jó fiu volt, csak az az egy hibája, hogy gyógyszerész és — tetszik tudni, minden patikárosnak van valami bogara. Az én barátomnak az volt, hogy daczára annak, hogy szerb hangzásu neve volt, mint ő magát kifejezi, vad magyar volt. Most is azon törte a fejét, hogy azt a kétfejü sast, mely ott áll a zombori katholikus templom előtt, szép szerével, vagy erőszakkal lecsábitjuk magas állásáról, melyről oly világ megvetéssel néz alá,

Ne irkáljon többet a „Budapesti Hirlap“ arról, hogy milyen német érzelmüek a zomboriak. Én teljesen boleegyeztem a tervbe, de ebben a pillanatban egy csepp kedvem sem volt végrehajtására. Jobb szerettem volna Mariska oldala mellett ülni, mint sasokat bunkózni, inkább az ő szép szemeivel versenyezni, mint a gyanuszul csillogó madárra kacsintani. De hiába minden ellenvetés, Béla karon fogott s mennem kellett a gyülésre. És mentünk.

Egy korcsmában vártak bennünket barátaink. Béla felállt egy asztalra s elkezdett beszélni az ő magyar érzelmeiről. Egy hallgató, ki a másik asztalnál ült, közbe kiált.

— Mit akar az úr, hisz a neve sem magyar!

— Dobjátok ki az árulót! hangzott minden felől, s a fenyegetés végre is lett hajtva, a pasaser morogva kelt fel kényelmetlen helyzetéből, melybe őt a kidobás sodorta és eltámolyodott, Béla folytatta dikcióját. Előadta okait s benyujtotta javaslatát: a sasnak veszni kell.

— Egyhangulag elfogadtatik.

— És rögtön végre is hajtatik — tevé hozzá Béla. Ezt is el fogadta a gyülés. Megindult a menet a tett végrehajtására. Egyik támogatá a másikat, mert a gyülés menetét borral tették folyékonyabbá s igy nem csoda, ha fejünk megérté a föld vonzó erejének, vagy talán a bor általános sulyának hatását.

Laczi rágyujtott a szózatra, mi vele tartottunk. Végig mentünk a szelencse utczán és hogy a bakter nem állta utunkat, csak annak köszönhettük, hogy Laczi is velünk volt. Közeledtünk már a czélhoz, én minden tagomban remegtem s jobb szerettem volna visszamenni. Ott állt a borzasztó állat előttünk, alatta pedig — egy konstábler. A hold nyájasan világitotta meg vakmerő csapatunkat, mi pedig mindenre elszántan ragadtunk meg egy nagy rudat, melyet magunkkal hoztunk — hogy el ne essünk. Most következik a végzetes pillanat, dühös pillantást vetünk az ott álló konstáblerre, Béla elkiáltja magát: — Rajta fiúk! s mi felvillanyozva a hatalmas szózattól . . . száz felé futottunk.

NYILTTÉR.*)

Tekintetes Szerkesztő úr!

Kérném becses lapjában jelen soraimnak helyt adni az igazság érdekében. Hallgattam volna ez ügyről, de az, hogy ellenfeleim a bíróság által peremben hozott itélet indokául olyan forma dolgokat szeretnek terjeszteni, mely engem, mint valami főben járó bünnek az elkövetőjét, tüntetne fel, késztet jelen soraimnak a nyilvánosság elé bocsátására, s a valónak a maga meztelen ségében elmondására. A tény ez:

A községi isk. székek számára az 1868. 38 t. cz. végrehajtása tárgyában kibocsátott utasitás 26. §-a értelmében az isk. szék elnöke a főtanfelügyelőségnél — 1883. év november 20-án keltezéssel — feljelentést tett az elüljáróság ellen, hogy az isk. büntetéspénzeket az isk. pénztárnak átszolgáltatni nem akarják. Erre a főtanfelügyelőség — 896/i. sz. 1883 — leiratában utasitotta az isk. szék elnökét, hogy erre az elüljáróságot szoritsa. Azonban az átadott összeg csekély volta, valamint az is, hogy Szekeres István biró a neki, Farkas József volt biró által isk. büntetésekből befolyt mintegy 48 frt o. é. ből az isk. pénztárnak egy krajcárt sem adott át — jónak látta az isk. szék egy 3 tagból álló bizottság kiküldését, kik a bevételi naplókat megvizsgálnák, hogy valjon az átadott összegnél nincs-e több bevételezve? Eme bizottságnak én is tagja valék. . .

Szekeres a fennebb jelzett 48 forintot nem tudta elő adni, azt állitván, hogy azt a községi pénztárnak adta át. Igen de a magas miniszterium 1876. szept. 2-án 311 sz. alatt kibocsátott körrendelettel a polg. községek számára kiadott utasitás 2. §-ában határozottan az mondatik: hogy a birságolásból összegyült pénzt a községi elüljáróság az isk. pénztárnak köteles beszolgáltatni.

Hogy ezt Szekeres ne tudta volna, lehetetlen; mert hiszen 1882. évi május 27 az isk. szék az elnök azon panaszára, hogy az isk büntetéspénzek más célra fordittatnak, határozta a fentebb emlitett §. értelmében, hogy ez jövőre megakadályoztassék. Már pedig ezen ülésen Szekeres maga is jelen volt, mint isk. széki tag, mint biró.

A községi számadások pedig átvizsgáltatván, oly tétel, hogy a községi pénztár az isk. büntetés pénzekből nem 48 frtot. de bár egy krajcárt is bevett volna, nem található. Ezek után a mulasztási iveket — Szekeres birósága idejéből — a kir. tanfelügyelőségtől kérvén, hogy a bevételek meghatároztathassanak, kitünt: hogy 1882. év januárjától kezdve 1883 évi május haváig mulasztási iveket nem is terjesztett be a kir. tanfelügyelőséghez, noha mulasztások ezer számra mutattattak ki. A meglevő mulasztási ivekből pedig kitünt, hogy Gilányi József, Aladics Ádámné, Simonyi János, Simon György, Uglik József, Ujvári Antal, Aladics János (szűcs), Tamási György, Szabó János (alsó), Rezsnák Antal, Facskó István, Szántosi András és Major János kovácsnak teljesitett fizetéseikből, vagy éppen semmi, vagy csak egy bizonyos rész fizettetett be az isk. pénztárba. Továbbá a kijelöltek eskühöz készek bizonyitani azt, hogy eleget tettek kötelezettségöknek; mi mellett bizonyit az is, hogy Szekeres átadta mindazok névjegyzékét, kik még kötelezettségöknek eleget nem tettek, s a fennebb emlitteknek neve abban nem foglaltatik. Vagy talán elengedte nekik? Ez hatalmában nem áll.

Ezen előzmények után, kérdem mit szólhattam a behajtott büntetéspénzek kezeléséről? Jelentést tennünk kellett. Igaz, hogy én hütelennek jeleztem az ilyen eljárást. De az isk. szék is egy véleményen volt velem, s azt az 1885. évi október hó 18-án tartott ülésén ki is mondta, s határozta: hogy a megrövidített isk. pénztár Szekeres által pótoltatnék, ha per utján is.

De maga Szekeres is tett a bíróság előtt beismerő vallomást Ugyan is midőn Major János megnevezte előtte a pénznemet is melylyel fizette, s hogy mennyit adott belőle neki vissza, s hogy ezt Aladics Pál akkori kisbiró is látta, elismerte a nevezett összeg felvételét ezen szavakkal:

„Kérem ettől az embertől felvettem a pénzt.“ De nem azért állt mellette Rogovics Ignác közs. jegyző, hogy ezt helyben hagyja. Fennhangon utasitotta a bíróság előtt, hogy csak azt fogadja el amit naplójába beleirt! Lett erre aztán tagadás, noha a többi tanuk is mind szemébe mondták neki, hogy ő vette fel tőlük a pénzt. Azzal akarta magát később menteni, hogy hisz nem tudnak nyugtát felmutatni. De mikor volt annyi esze, hogy soha senkinek se adott nyugtát. Bagó Pál, ki kétszeri fizetést állit, ezzel szemben ső azt állitá, hogy csak egyszer még pedig 1884-ben fizetett, midőn én szépen kimutattam egy Szekeresnek saját kezüleg aláirt jegyzőkönyvi kivonattal, hogy Bagó igen is fizetett 1883-ban, akkor Szekeres ismét visszatévedt egy évet.

A bizottsági vizsgálatnál évszámmal nem volt ellátva bevételi naplója, mig most már — az évszámra is szükség levén, veres ceruzával évszámokat is iratott bele, még pedig oly szerencsével — persze hasból — hogy én a kivett mulasztási ivek alapján kimutathatom, hogy azok hamis számok, mert hiszen abban az évben az illető még csak mulasztóul sem volt kiirva.

Sajnálom még azt is igen, hogy a vizsgálatot vezető biró nem látta szükségesnek sok tanum kihallgatását ez ügyben.

Igy áll a dolog az isk. pénzekre vonatkozólag. Én azt hiszem, csak kötelességemnek tettem akkor eleget, midőn igy jártam el.

Most pedig áttérek perem másik részére, vagyis Rogovics Ignácz közs. jegyzőnek ellenem inditott perére.

Ő a hatalmasok közé tartozik. — Többek előtt kijelentette, hogy 15 évet kaptam, s ezt a cseklyéséget csak azért, mert az ő tiszta (?) jellemét bepiszkolni törekedtem.

Hát midőn én — székülés alkalmával — az önre nézve sérelmes szavakat mondtam, mért nem követelte szavaim visszavonását, vagy a szék általi megbüntetésemet? — Mért nem büntetett hát a szék maga? Szavaim elmondásánál önnel együtt mindenki hallgatott, s senki — önt sem véve ki — észrevételt nem tett.

Higyje meg, ez a hallgatás önnek nagyon sokat mondott. Különben is, hogy ön sokat adna becsületére, azt határozottan tagadom.

Igaz-e, hogy önt Alföldi György (csuka) a vizsgálat folyamán a bíróság előtt hunczfut gazembernek nevezte, mint olyat, ki hamis kötvényt irt nevében?

Igaz-e, hogy Szloboda István azt állitá önről, hogy Kapitán János — kit szintén nem tartott érdemesnek kihallgatni — a vizsgálatot vezető biró nevében irt kötelezvény szerzésében — melyet Szloboda maga többek előtt hamisnak jelentett ki — ön épp oly gazember volt, mint ő?

Igaz-e, hogy Korsós György önt számosak előtt hamis eskövőnek és csalónak titulálta?

Igaz-e, hogy Farkas Katalin irásbeli nyilatkozatot adott ki arról, hogy a nevében ön által szerkesztett atyafiságos egyezségről mit sem tudott, s azt soha alá nem irta?

Igaz-e, hogy Vavra Ferencz és Tarnai György kinyilatkoztatták, hogy ön rábeszélte őket az ön törökyének báreza nélküli kifözésére, s igy a magas kincstár megkárositására? Miért nem perelt ön ezek közül bár egyet, ha nem volt igazuk? Pedig most már azzal sem vigasztalhatja magát, hogy ezután perel: mert már ezek rég elévült oly dolgok, melyek az ön nevére tapadnak, eltörülhetetlenül — örökre.

De még többet sorolhatnék fel, azonban minek; ügyhiszem ebből elég ennyi is, az ilyenek hallatára úgy is undorodni szokott az ember. Nézzo meg magát uram jól s akkor bizonyosan el megy a kedve azon hir terjesztésétől, hogy én 15 évet kaptam az on tiszta jellemének bemocskolásáért.

Dautova, 1887. évi október 16-án.

Burány Ferencz,
néptanitó.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Fekete selyem Faille Française, surah, satin merveilleux, satin luxor, atlasz, damaszt, ripsz és taféta 1 frt 10 krtól méterenkint egész 8 frt 85 krig (körülbelül 120 quslitásban) szétküld egyes ruhákban s egész darabokban vámmentesen házhoz szállitva **Henneberg G.** selyemgyár-raktára (cs. és kir. udv. szállitó) **Zürich.** Minták póstafordultával. Levelek 10 krral bérmentesithetők.

Harlemi hyacintok.

Egészséges, nagy virághagymákat ajánlok a téli virágszezonra a következő szinekben:

Egyszerűek: kékek, fehérek, pirosak és sárgák. — Darabja 10 kr., 10 drb 1 frt, 100 darab 10 frt.

Duplák: kékek, fehérek, pirosak és sárgák. — Darabja 10 kr., 10 drb 1 frt, 100 drb 10 frt.

Tarkák: duplák és egyszerűek vegyesen. — Darabja 10 kr., 10 drb 1 frt, 100 drb 10 frt, 1000 drb 90 frt.

Tullpánok: duplák és egyszerűek. — Darabja 5 kr., 10 drb 40 kr., 100 drb 4 frt.

Mindszenti koszorúk.

Saját gyártmány.

Szárított természeti virágokból, elegáns kivitelben, koszorúim minden nagyvárosi gyártmánnyal kiállják a versenyt. — Pompás párizsi koszorúk 8 frttól 15 frtig. Tojásalaku koszorúk, igen izlésesek 2 frt 50 krtól 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 18 frtig.

Csokrok és koszorúk.

Élő virágokból igen elegáns kivitelben, pálmák és szalon ültetvények. — Sürgönyileg földadott rendelések, rögtön eszközöltetnek.

Árjegyzékek ingyen és bérmentesen.

Tisztelettel
Agácsy Benedek,
mag- és virágkereskedése és kertészete
TEMESVÁROTT.

2—3

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Oblát Károly könyvnyomdájából, Zomborban.

HIRDETÉSEK.

Uj találmányok
szabadalmaztatnak
BENEDEK LAJOS és TÁRSAI
szabadalmi irodája által **Budapesten muzeum-körut 10. sz.** — A nagym. Ministerium által a föltalálók bizalmába ajánlva. 1—5

Szállitási-üzlet iroda áthelyezés.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy eddig a főutcza Millasevits-féle házban levő

szállitási üzlet irodámat

saját házamba (Rókus-utcza 51. sz alatt) tettem át.

A mostani költözködés alkalmára ajánlom a n. é. közönségnek jeles **butorszállitó kocsimat** és azonkivül rendelkezem még több szállitó kocsival. Kérem tehát a n. é. közönséget, hogy az irányomban tanusitott bizalmat továbbra is megtartsa, melyet én a gondos és gyors szállitással iparkodni fogok mint ezelőtt, ugy a jövőben is teljesen kiérdemelni.

2—3 Alázatos tisztelettel
Weil Márk,
szállitó, Rókus-utcza 51. sz. saját házában.

Jó kereset!!!

Bizalmas személyeket keresünk törvényesen megengedett díj sorsjegyek eladásához. Magas jutalékot esetleg havi fizetést is adunk.
Fővárosi váltóüzlet társaság 3—25
Adler és társa
BUDAPESTEN.

Magyar ipar.

A német-prónai posztó-gyár
részvény-társaság

ajánlja mindennemü saját gyártmányu a gyapjuszövő iparba vágó készitményeit, u. m. Legujabb divat-kelméket, posztó, tiffli, peruvien, doskin, trikó és különféle kabátszöveteket, kamgarn, loden, azur és halina-posztókat, kizárólagosan tiszta gyapjuból és valódi szinekben. Továbbá ágy- és lótakarókat, mindennemü pokróczokat stb.

Magyar ipar. Magyar ipar.

Megrendelések a képviselőséghez intézendők következő czim alatt:

A német-prónai posztógyár
8—10 minta-raktára
Budapest, Muzeum-körut 10. szám.

Ugyanitt raktáron lévő áruinkat kicsinyben is gyári árakon árusitjuk.

Kivánatra mintákat bérmentve küldünk.

Magyar ipar.

Sírkoszorúk és sírlámpák.

Van szerencsém e város és vidéke n. é. közönségének

SÍRKOSZORÚIM
és
sírlámpáim

nagy választékú raktárát szives figyelmébe ajánlani

a legjutányosabb áron.

GOLDFAHN SÁNDOR,
főutcza, Falcione Lőrincz ur házában. 1—3